

Discussienotitie Dierenwelzijn

Inzicht in dierenwelzijn in de gemeente en aanbevelingen voor Groningen

Partij voor de Dieren

Gemeenteraadsfractie Groningen

December 2014

Discussienotitie Dierenwelzijn

Inzicht in dierenwelzijn in de gemeente en aanbevelingen voor Groningen

Partij voor de Dieren, gemeenteraadsfractie Groningen

Datum: december 2014

Plaats: Groningen

Namens: Gerjan Kelder, raadslid Partij voor de Dieren

Opgesteld door: Marieke Wilschut, fractiemedewerker Partij voor de Dieren

Samenvatting

Deze notitie is opgesteld om inzicht te geven in dierenwelzijn in de gemeente en verplichtingen op dit vlak. Ook worden knelpunten beschreven en aanbevelingen gedaan.

Gemeentelijke taken op dierenwelzijnsvlak

Gemeente Groningen heeft wettelijke taken waarbij dierenwelzijn aan bod komt, waaronder vooral:

- De gemeente dient dieren die gevonden worden in bewaring te houden, gedurende veertien dagen en de bijbehorende kosten voor haar rekening nemen (Burgerlijk Wetboek art. 8.1).
- Bij inbeslagname van een dier, bijvoorbeeld door een uithuisplaatsing van de eigenaar, dient de gemeente maximaal dertien weken voor het dier te zorgen (Algemene Wet Bestuursrecht art. 5.29 en 5.30).
- Een ieder heeft een zorgplicht voor dieren in het wild en gehouden dieren, waarbij moet worden voorkomen dat dieren of hun rustplaats worden geschaad en als dit niet mogelijk is, dient de schade zo goed mogelijk hersteld te worden (Flora- en Faunawet art. 2 en Wet Dieren art. 1.4). Het broedseizoen geldt daarbij als belangrijke periode waarin beschermde diersoorten (alle inheemse diersoorten, exclusief soorten van de vrijstellingenlijst) niet mogen verontrust of geschaad.
- Kadavers van dieren moeten worden opgeruimd door de gemeente (Wet Dieren, art. 3.6);
- Er zijn wetten omtrent evenementen met dieren en verzorging van dieren (Wet Dieren).
- Via een bestemmingsplan en beheers verordeningen kunnen eisen gesteld worden aan veehouderijen en bouwwerken en kunnen ecologische zones worden aangegeven.
- Via de Wabo kunnen vergunningen verleend worden voor bouwwerken, als schuilstallen.
- Via de Gemeentewet (art. 174) is bepaald dat de gemeente toeziet op openbare samenkomsten en eisen gemakkelikheden (in de APV kunnen hierover opgesteld worden).
- Het Bouwbesluit verplicht gemeenten brandveiligheid te toetsen bij veehouderijen.

Beleid op gebied van dierenwelzijn is voornamelijk:

- De dierenwelzijnsnota, die gemeenten vrijblijvend op kunnen stellen;
- Het hondenbeleid en hondenbelasting die ook vrij vorm te geven zijn;
- In overeenkomsten, zoals bij aanbestedingen en bij subsidierelaties, kunnen criteria gesteld worden over dierenwelzijn.
- Voor in het wild levende dieren kan aanvullend beleid opgesteld worden, om het vóórkomen ervan te bevorderen (ecologisch beheer, of plaatsen van nestkasten bij nieuwbouw)
- Doelsoortenbeleid: soorten van dieren in het wild, die gevolgd worden door de gemeente en waaruit afgeleid wordt hoe het staat met de ecologie.
- Ecologisch beheer
- Hengelen en andere jacht kunnen op/in gemeentegrond en -wateren verboden worden;
- Vrijblijvende campagnes (voor plantaardig eten), of andere acties (een vang- en neutralisatieactie van verwilderde katten) zijn altijd een optie;
- In de eigen organisatie kan de gemeente diervriendelijkheid bevorderen door het gebruiken van proefdiervrije schoonmaakmiddelen en biologische en plantaardig voedsel.
- De gemeente kan een adviesraad dierenwelzijn instellen;
- Voor beleid zijn bijvoorbeeld de VNG en de Dierenbescherming adviesorganen.

Dieren in Groningen

In de gemeente Groningen zijn de volgende dieren aanwezig:

- 355.800 gezelschapsdieren;
- In de provincie Groningen zijn er 6,5 miljoen veedieren en in de gemeente is één intensieve veehouderij en meerdere melkveehouderijen;
- In ieder geval de eekhoorn, egel, bunzing, ree en poelkikker zijn aanwezig. Een totaaloverzicht en schattingen van trends of aantallen van dieren in het wild ontbreken;
- Er zijn 26 vogelsoorten die op de Rode Lijst staan 96 bijensoorten waargenomen.

Dierenbeleid in Groningen

De Dierenambulance Groningen heeft circa 2500 dieren uit de gemeente vervoerd afgelopen jaar en Dierenasiel Zuidwolde heeft ca. 85 honden en 390 katten uit gemeente Groningen opgevangen.

Het huidige college geeft aan dierenwelzijn serieus te nemen en in de Dierenwelzijnsnota is het hoofddoel dierenleed, dieronvriendelijk beleid en dieronvriendelijke activiteiten in de gemeente te voorkomen, zo nodig tegen te gaan en diervriendelijk handelen te stimuleren.

In de gemeente Groningen is een wethouder Dierenwelzijn, een dierenwelzijnsnota, een doelsoortenbeleid voor dieren in het wild, een voorkeursbeleid voor circussen zonder wilde dieren (welke zonder overleg met de raad niet meer wordt uitgevoerd) en een hondenbeleid. Ook krijgen minima korting voor het chippen en neutraliseren van hun kat en is er een Stadse Ecologische Structuur, waarin natuur ecologisch wordt beheerd. Er is een gedragscode voor groenwerkers. Ook wordt aandacht besteed aan het ecologische inrichting van water en bevorderen van natuurlijke vispopulaties. Er zijn diverse wateren waar hengelen nog is toegestaan. De Nederlandse Hengelsportfederatie handhaaft de visverboden. 1:1 compensatie bij vernietiging van groen wordt buiten de ecologische structuur doorgaans niet gerealiseerd en bezuinigingen drukken op de kwaliteit van stadse natuur. Alleen doelsoorten worden gemonitord. Via Natuur- en Duurzaamheidseducatie worden schoolkinderen voorgelicht over natuur. In de catering wordt veelal voor Fair Trade of scharrelproducten gekozen. Plantaardig voedsel heeft minder de aandacht.

De Dierenwelzijnsnota stamt uit 2007 en is, op een enkele wijziging in 2011 door de Partij voor de Dieren na, niet meer geëvalueerd, aangepast of opnieuw vastgesteld. Eén van de doelen, om voorlichting of training te verstrekken voor goede verzorging van huisdieren, wordt, zonder inmenging van de raad, niet meer uitgevoerd. Het hondenbeleid kent veel beperkingen voor honden (alleen in specifieke losloopgebieden/-routes mag een hond loslopen en er is strenge handhaving) en de hondenbelasting is de hoogste van heel Nederland.

De gemeente verstrekt onkostenvergoeding aan de Dierenbescherming, voor honden- en kattenasiel Zuidwolde, en aan de Dierenambulance Groningen, voor het transport van gevonden (dode) zwerfdieren. In ieder geval de laatste is niet kostendekkend. In vergelijking met andere gemeenten (al dan niet van gelijke grootte) geeft de gemeente opvallend weinig vergoeding. Bovendien is de opvang van andere dieren dan honden en katten (in kader van het Burgerlijk Wetboek 5, art. 8.1) niet meer geregeld, sinds het stopzetten van onkostenvergoeding aan Dierenopvang Groningen.

Bij strenge vorst worden in het wild levende dieren bijgevoerd en de ganzenpopulatie wordt op diervriendelijke wijze in toom gehouden. Diervriendelijke schadepreventie geldt niet altijd.

Groningen kan beslissen over melkveehouderijen tot 2 hectare. Nieuwe intensieve veehouderij wordt door de provincie niet toegestaan in gemeente Groningen. De intensieve veehouderij die er is, mag alleen uitbreiden in oppervlak, niet in aantal dieren. Voor uitbreiding van andere veehouderijen gelden geen dierenwelzijnscriteria in het bestemmingsplan. Aan de Winschoterweg zal, door o.a. goedkeuring van de gemeente, een

megastal komen. Er is geen inzicht in (de vorm van) controle op de brandveiligheid, wel meldt de gemeente geschaad dierenwelzijn bij bevoegde instanties.

Een aantal belangrijke knelpunten in Groningen

- De wettelijke taak voor het in bewaring houden van dieren wordt niet meer gewaarborgd, omdat de gemeente nu alleen iets heeft geregeld voor honden en katten. Wanneer een ander gezelschapsdier wordt gevonden, is de gemeente er echter ook voor verantwoordelijk.
- Die taak heeft ook te maken met transport van zwerfende dieren, gezien deze doorgaans niet uit zichzelf een asiel binnen lopen. De Dierenambulance regelt dit, samen met het opruimen van kadavers. Door de onvoldoende kostenvergoeding van de gemeente, moet de Dierenambulance (ondanks diverse neveninkomsten en bezuinigingen) waarschijnlijk stoppen. Hierdoor stopt de uitvoering van die wettelijke taken.
- De zorgplicht die de gemeente heeft voor dieren in het wild komt in gedrang door bovenstaande, omdat de Dierenambulance ook deze dieren vervoert, en doordat de gemeente geen subsidie verleent aan faunaopvang (iets wat andere gemeenten doorgaans wel doen). Ook de groenbezuinigingen drukken hierop.
- Onbekend is hoe omgegaan wordt met in beslag genomen dieren;
- Er is geen adviesraad voor dierenwelzijn;
- Voorzieningen rondom (gevonden) dieren en andere informatie ontbreken op de website en in de gemeentegids;
- Er is geen inzicht in handhaving van hengselverboden en hengelen is niet overal verboden;
- Er komt een megastal aan de Winschoterweg, ondanks maatschappelijke weerstand en milieu- en dierenwelzijnsproblematiek.
- Tussen kinderboerderijen en gemeente zijn geen criteria voor dierenwelzijn vastgelegd;
- Zonder inmenging van de raad voert het college het doel bieden van training voor verzorging van huisdieren en het voorkeursbeleid voor circussen zonder wilde dieren niet meer uit;
- Vele andere diervriendelijke beleidskeuzes, zoals vuurwerkvrije zones, gelden nog niet.

Aanbevelingen

- Zorg voor uitvoering van de wettelijke taken (inclusief bijbehorende kosten);
- Neem getallen over dieren mee in de Stadsmonitor, of een andere monitor;
- Maak een duidelijk plan bij in beslag genomen dieren;
- Zorg voor duidelijke informatie op de gemeentewebsite en in de gemeentegids over dierenwelzijn, zoals gegevens van dierenopvangcentra bij gevonden dieren;
- Verstrek voorlichting over goede zorg van huisdieren, zoals in de Dierenwelzijnsnota staat;
- Bemiddel bij hulpbehoevende ouderen met huisdieren;
- Spits het hondenbeleid meer toe op het welzijn van honden;
- Stel dierenwelzijnscriteria op bij overeenkomsten met kinderboerderijen en in bestemmingsplannen aangaande uitbreiding van veehouderijen;
- Maakt inzichtelijk hoe brandveiligheid bij veehouderijen wordt gecontroleerd;
- Vergroot het aantal doelsoorten en het gebied waarin gemonitord wordt;
- Bevorder de biodiversiteit;
- Kies bij schadepreventie voor een diervriendelijke methode;
- Stel een verbod in op jacht op gemeentegrounden en in gemeentelijke wateren;
- Zorg voor inzicht in de handhaving in kader van de Visserijwet en visverboden;
- Zorg voor hulp voor hulpbehoevende dieren in het wild, vanuit de zorgplicht;
- Evalueer en herzie de Dierenwelzijnsnota;
- Zorg voor uitvoering van door de raad vastgesteld beleid;
- Stel een adviesraad dierenwelzijn op;
- Houd rekening met dieren bij de jaarwisseling (in kader van carbid en vuurwerk);

- Bij aanbestedingen, subsidierelaties en overige overeenkomsten waarbij dieren betrokken zijn, dienen eisen te worden gesteld aan dierenwelzijn;
- Handel altijd vanuit respect voor de intrinsieke waarde van dieren en (bij dieren in het wild) voor hun rol in het ecosysteem;
- Bestudeer de adviezen uit de notitie voor gemeentebestuur van de Dierenbescherming.

Inhoud

Discussienotitie Dierenwelzijn	1
Samenvatting.....	3
Inhoud	7
Inleiding.....	8
Gemeentelijke taken: hoe & wat	9
Wetgeving.....	9
Beleidskeuzes	11
Adviesorganen	12
Dieren in Groningen	15
Gezelschapsdieren	15
Veedieren.....	15
Dieren in het wild	16
Dierenbeleid in Groningen.....	17
Politiek bestuur.....	17
Dierenwelzijnsnota.....	17
Wettelijke taken opvang en vervoer (dode) dieren.....	18
Hondenbeleid	20
Wilde fauna	21
Fauna in het wild overig	23
Veehouderij	23
Overlast door dieren.....	24
Voorkeursbeleid circussen zonder wilde dieren	24
Overig	25
Knelpunten in Groningen	26
Problematiek bij de uitvoering van wettelijke plichten	26
Overige knelpunten	27
Conclusie en aanbevelingen.....	29
Gezelschapsdieren	29
Veedieren.....	29
In het wild levende dieren	30
Algemeen/overig	30

Inleiding

De gemeente heeft een behoorlijke rol als het gaat om de borging van dierenwelzijn in haar gemeente. Er zijn wettelijke taken, beleidsmogelijkheden en vrije ruimte voor gewenste invulling aan dierenwelzijn in de gemeente.

De Partij voor de Dieren ziet dat er enerzijds goede ontwikkelingen gaande zijn op dit vlak; zo is het stuk in de begroting over dierenwelzijn een stap naar meer openheid over beleid en het feit dat er een wethouder Dierenwelzijn is, laat zien dat dierenwelzijn de aandacht heeft van de gemeentepolitiek. De Partij voor de Dieren constateert echter ook, dat enkele zaken beter kunnen, of dat de gemeente zelfs niet voldoet aan haar wettelijke plicht. Dat is nadelig voor de gemeente en voor de dieren in Stad. Deze discussienotitie richt zich dan ook op het borgen van welzijn van dieren in de gemeente Groningen.

De Partij voor de Dieren wil graag een brede discussie voeren met de andere raadsfracties en het college, over dierenwelzijn in Groningen. Hoe staat het er nu voor en wat vinden we daarvan? Wat kunnen we doen om dierenwelzijn te bevorderen en, in ieder geval, niet de wet te overtreden? Deze discussienotitie bevat een uiteenzetting van wetgeving, richtlijnen en mogelijkheden voor een gemeente, plus een stand van zaken in Groningen en een beschrijving van de knelpunten en kansen. Tot slot geeft de PvdD-fractie een reeks aanbevelingen.

Gemeentelijke taken: hoe & wat

Enkele taken op dierenwelzijnsvlak zijn onbetwistbaar, gezien ze wettelijk zijn vastgesteld. Anderen worden enkel aangeraden, of kan de gemeente helemaal vrij kiezen. Hieronder een uiteenzetting van de (mogelijke) gemeentelijke taken.

Wetgeving

Wat betreft dieren, gelden er de volgende wetten:

- Burgerlijk Wetboek 5:8:1
- Algemene Wet Bestuursrecht art. 5.29 en 5.30
- Flora- en Faunawet, o.a. art. 2 en 9-12
- Wet Dieren, o.a. art. 1.4, 3.5 en 3.6
- Verbod op circusdieren
- Vergunningverlening

Burgerlijk Wetboek

Gevonden zaken worden in bewaring genomen door de gemeente. Dieren vallen hier ook onder. Het Burgerlijk Wetboek (boek 5) stelt dat gemeenten verplicht zijn gevonden dieren veertien dagen in bewaring te nemen, tenzij het dier alleen tegen onevenredig hoge kosten gedurende die tijd gehouden kan worden. Te denken valt dan aan een ernstige ziekte. Na die twee weken mag de gemeente in principe met het dier doen wat ze wil (binnen de wettelijke grenzen). Zie voor de wettekst bijlage 1a.

Algemene Wet Bestuursrecht

Wanneer een dier in beslag wordt genomen, bij bijvoorbeeld een woningontruiming, is de gemeente verplicht het dier (“zaak”) in bewaring te nemen, tot maximaal dertien weken. Als na deze termijn het dier niet terug kan naar de eigenaar, wordt het eigendom van de gemeente. Zie voor het artikel zelf bijlage 1b.

Flora- en Faunawet

De Flora- en Faunawet stelt een ieder verplicht om voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende dieren en hun directe leefomgeving. Wanneer handelen van iemand nadelige gevolgen voor flora of fauna kan hebben, moet men het handelen achterwege laten, of, als achterwege laten onmogelijk is, er alles aan doen om de gevolgen zoveel mogelijk te beperken, of ongedaan te maken.

De Flora- en Faunawet bepaalt tevens welke dieren en planten beschermd zijn. Het gaat in ieder geval om alle van nature in Nederland voorkomende, niet gedomesticeerde, dieren (enkel uitgezonderd, die op de ‘vrijstellingslijst’ staan, zoals de bruine rat). Het is verboden de dieren zelf, of hun nest- en rustplaatsen te verstoren of schaden. Zie voor de artikelen bijlage 1c.

Er wordt gewerkt aan een Wet Natuurbescherming, die de Flora- en Faunawet (onder meer) zal vervangen.

Wet Dieren (voorheen: Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren, GWWD)

Een ieder moet, volgens de Wet Dieren, voldoende zorg in acht nemen voor dieren. Hiervoor geldt dezelfde nadere omschrijving als bij de Flora- en Faunawet, artikel 2. Tevens is in de Wet Dieren het ophalen en de destructie van kadavers van gezelschapsdieren geregeld. De gemeente dient hier een verordening over op te stellen, of een contract aan te gaan met een ondernemer die het ophalen en de destructie voor de gemeente regelt. Over de vergoeding aan de ondernemer kunnen nadere regels worden opgesteld (art. 3.6). Zie voor de artikelen bijlage 1d.

In de Wet Dieren (en deels nog in de GWWD) staan tevens zaken geregeld rondom evenementen met dieren, wijze van houden van dieren en andere manieren van omgang met dieren.

Verbod op Circusdieren

Aan het verbod op het houden van wilde dieren in circussen wordt door Staatssecretaris Dijkema nog steeds gewerkt. Enkele diersoorten moeten nader onderzocht worden, om te bepalen in hoeverre ze onder de regeling vallen. Inmiddels ligt er een ontwerpbesluit¹. De wet zelf moet dan september 2015 van kracht zijn. In België en veel andere EU-landen geldt het verbod al².

Vergunningverlening

Via de Wet Ruimtelijke Ordening dienen gemeenten een structuurvisie en verordening op te stellen aangaande het grondgebied van de gemeente. Provincies en het Rijk doen hetzelfde. Uit die gemeentelijke visie vloeien bestemmingsplannen en beheersverordeningen (bij geen bebouwing). Hierin kunnen zaken worden geregeld als bestemming voor landbouw, of ecologische zones. Gemeenten hebben de mogelijkheid om intensieve veehouderij te weren op grond van volksgezondheid³. Maar ook het plaatsen van schuilstallen (bouwwerk) wordt hierin al dan niet mogelijk gemaakt⁴. Melkveehouderijen (rundvee) en geitenhouderijen vallen (vooralsnog) niet onder intensieve veehouderij. Voor de melkveehouderij heeft de provincie Groningen het Groninger Verdienmodel opgesteld⁵. Dit houdt in dat melkveehouderijen mogen uitbreiden naar megastal formaat (250+ melkkoeien), wanneer zij bepaalde bonuspunten scoren op gebied van bijvoorbeeld landelijke inpassing, of dierenwelzijn. Gemeenten kunnen middels het bestemmingsplan beslissen over het toestaan van melkveehouderijen tot 2 hectare⁶.

Dan is er nog de Wabo, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, die de vergunning voor bouwwerken regelt en artikel 174 van de Gemeentewet, dat bepaalt dat gemeenten toezien op openbare samenkomsten en gemakkelikheden. Via de APV worden hier regels over opgesteld, zoals vergunningsplicht bij evenementen. Eisen en criteria aangaande

---

¹ <http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2014D46578&did=2014D46578>

² <http://www.wildedierendetentuit.nl/politiek/internationale-wetgeving>

³ <http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2013/06/14/kabinetsstandpunt-omvang-intensieve-veehouderij.html>

⁴ http://wetten.overheid.nl/BWBR0020449/geldigheidsdatum_01-12-2014#Hoofdstuk3

⁵ <http://www.provinciegroningen.nl/uitvoering/werken-en-ondernemen/groninger-verdienmodel/>

⁶ <http://www.provinciegroningen.nl/uitvoering/werken-en-ondernemen/uitbreiding-agrarische-bedrijven/>

evenementen met dieren kunnen hierin ook opgenomen worden, bijvoorbeeld op grond van openbare orde en veiligheid⁷.

Verder

Er zijn nog meer wetten denkbaar die raken aan gemeentebestuur, zoals de Wet Op Dierproeven en het Bouwbesluit, waarin gemeenten verplicht worden brandveiligheid te toetsen en controleren bij stallen. Ook in de genoemde wetten staan nog meer zaken die betrekking kunnen hebben op de gemeente, zoals regels omtrent het uitreiken van dieren als prijs bij een festiviteit en illegale handel van dieren. Vanwege de beperkte omvang van de notitie wordt nu niet uitputtend elke wettelijke relatie genoemd.

Beleidskeuzes

De gemeente kan een deel van haar beleid zelf kiezen, of zelf invullen. Dat geldt bijvoorbeeld voor de dierenwelzijnsnota, het hondenbeleid en diverse voorlichtingscampagnes.

Dierenwelzijnsnota

In deze nota verwoorden gemeenten vrijwillig hun doelstellingen en opvattingen omtrent dieren in hun gemeente. De invulling hiervan is niet gebonden aan wettelijke voorschriften.

Hondenbeleid

De gemeente heeft de mogelijkheid om een hondenbeleid in te stellen. Hiervoor kan de gemeente hondenbelasting heffen, maar is hiertoe niet verplicht. Ongeveer een derde van de gemeenten heft dan ook geen belasting. Wanneer dit wel gebeurt, veroorzaakt dit vaak ophef in de gemeenteraad en onder inwoners, omdat het geen doelbelasting is. Gemeenten zoals Soest hebben daarom ook besloten de baten van de hondenbelasting vrijwel volledig te besteden aan het hondenbeleid⁸. Er zijn geen beperkingen voor wat betreft de hoogte van de hondenbelasting. Deze verschilt dan ook erg per gemeente.

Overeenkomsten

Bij gebouwen, bedrijventerreinen, of evenemententerreinen, die de gemeente huurt, kunnen nadere voorwaarden opgesteld worden in kader van dierenwelzijn. Zo kan de gemeente ervoor kiezen geen jacht toe te staan op haar gronden. In subsidierelaties met de gemeente, of bij aanbestedingen, kunnen ook voorwaarden opgenomen worden over dierenwelzijn.

Beleid in kader van in het wild levende dieren

Binnen het groenbeheer heeft de gemeente enige vrijheid in hoe ze met de in het wild levende dieren omspringt. Bovenop de Flora- en Faunawet, kan de gemeente bijvoorbeeld maatregelen nemen om de leefomgeving van bepaalde diersoorten te verbeteren (door bijvoorbeeld beplantingskeuze). Ook kan er bij bouwen rekening worden gehouden met aan bebouwing nestelende vogels en/of vleermuizen. Zo zijn er bakstenen en dakpannen die tegelijk een vogelnest zijn⁹. Tijdens de bouw kan men rekening houden met dieren,

---

⁷ <http://nhn.dierenbescherming.nl/download.php?id=46395>, http://www.ombudsmanvoordieren.nl/?page_id=23

⁸ <http://www.vng.nl/25>

⁹ http://www.dakpannen-medemblik.nl/page120_dakpannen_met_vogels.htm

door gebruik van lampen die niet verstorend werken (groen licht). Via een doelsoortenbeleid kunnen bepaalde diersoorten gemonitord worden. Ecologisch beheer, groenbeheer gericht op het bevorderen van ecologie, komt de lokale faunastand doorgaans ook ten goede.

Wanneer gemeenten grond hebben waar niet op gebouwd is, kan ervoor gekozen worden geen jacht toe te staan op deze gronden. Hetzelfde geldt voor water binnen de gemeentegrenzen: hengelen kan hier verboden worden, of, andersom, de gemeente kan al dan niet (vis-)water verpachten aan de Hengelsportfederatie¹⁰.

Campagnes en andere acties

Het staat de gemeente vrij voorlichtingscampagnes of andere acties te organiseren ter bevordering van (bewustwording over) dierenwelzijn. Zo kan de gemeente een dierenarts voor minima instellen, of een vang- en neutralisatieactie op touw zetten bij overlast van zwervkatten. Ook voorlichting over goede omgang met huisdieren kan hieronder vallen.

Verder

Er zijn vele invullingen denkbaar voor dieren in gemeentebestuur. De gemeente kan bijvoorbeeld in rampenplannen aandacht besteden aan dieren, vuurwerkvrije zones instellen op plekken waar veel dieren zijn, of actief bemiddelen tussen hulpbehoevende ouderen met huisdieren, die een verzorgingstehuis zoeken waarbij ze hun huisdier mee mogen nemen. In de eigen organisatie zijn uiteraard ook veel mogelijkheden denkbaar, zoals het gebruiken van proefdiervrije schoonmaakmiddelen. Omdat gemeenten voor een deel vrijheid hebben in hun beleidskeuzes, staan ontelbare opties open.

Adviesorganen

Er zijn meerdere instanties die gemeenten adviseren over hun dierenbeleid, zoals de VNG en de Dierenbescherming.

VNG

De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) zegt over de bewaarplicht van zwerfdieren: “de meest voor de hand liggende oplossing is dat de gemeente een stichting of een andere rechtsvorm in het leven roept die de dierenopvang regelt. Als bestuursorgaan kun je vervolgens aan die stichting subsidie verlenen om de werkzaamheden mee te betalen.” Volgens de VNG zou de gemeente in de veertien dagen ‘bewaring’ in ieder geval zorg moeten dragen voor de kosten van de huisvesting en medische verzorging (mits niet onredelijk hoog)¹¹.

Dierenbescherming

De Dierenbescherming heeft een notitie opgesteld over dierenbeleid in de gemeente. Enkele adviezen hieruit zijn:

- De gemeente maakt goede afspraken met dierenopvangcentra en ambulancediensten over opvang en vervoer van (hulpbehoevende) dieren en verstrekt kostendekkende vergoeding;

---

¹⁰ <http://nhn.dierenbescherming.nl/download.php?id=46395>

¹¹ http://www.vng.nl/onderwerpenindex/recht/apv/veelgestelde-vragen-dieren#Moetgemeentestructiepunt_voor_dode_dierenhebben

- Opvang voor dieren waarvan de eigenaren gedwongen worden opgenomen (bijvoorbeeld door arrestatie) wordt geregeld. Afspraken tussen hulpdiensten, politie, gemeente en opvangcentra zijn hiervoor belangrijk;
- De Dierenambulance mag gebruik maken van de busbaan;
- In het rampenplan neemt de gemeente een apart stuk op over de hulp aan dieren;
- In de gemeentegids wordt informatie vermeld over hoe te handelen bij weggelopen huisdieren;
- De gemeente speelt een rol bij de uitbreiding van het aantal woonzorg- en verpleegtehuizen waar ouderen met hun huisdier welkom zijn, of bemiddelt tussen ouderen met een huisdier en directies van woonzorg- en verpleegtehuizen;
- Op de gemeentesite wordt informatie verstrekt over het diervriendelijk houden van en regelgeving omtrent hobbydieren;
- Dierenwelzijn, -gezondheid en integriteit van dieren belangrijke voorwaarden laten zijn bij het toestaan van nieuwe kinderboerderijen (bij voorkeur gebruikmakend van de intentieovereenkomst voor dierenwelzijn op kinderboerderijen);
- Evenementen met dieren niet toestaan;
- Het voorkomen van vestigen of uitbreiden van vee-industrie via bestemmingsplannen;
- De gemeente stimuleert vormen van diervriendelijkere veehouderij door zelf het goede voorbeeld te geven (gebruik van biologische producten en een voldoende vegetarisch aanbod);
- De gemeente stelt extra eisen aan brandveiligheid van stallen en controleert stallen op brandveiligheid;
- De gemeente staat geen jacht toe op gemeentegronden;
- De gemeente informeert mensen over dieren in hun omgeving, om acceptatie te bevorderen;
- Alternatieve methoden om schade door dieren te voorkomen worden toegepast, in plaats van doden van de dieren en de gemeente geeft hierover ook informatie aan burgers;
- De gemeente verpacht geen (vis)water aan hengelsportverenigingen en regelt voorlichting over vissen;
- Er worden verkeersmaatregelen genomen met oog op beschermen van in het wild levende dieren;
- Wanneer een sloot drooggelegd wordt, verplicht de gemeente de baggeraar contractueel preventieve maatregelen te nemen ten opzichte voorkomen van leed voor waterdieren;
- Vleermuisvriendelijk bouwen en kennis over vleermuizen (en hierdoor begrip voor vleermuizen) wordt verbeterd¹².

Volgens de Dierenbescherming is er bij gemeenten te weinig kennis en kunde op het gebied van dierenwelzijn. Onder andere de uitvoer wettelijke taken op gebied van dierenopvang en het regelen van de bijbehorende kosten zijn knelpunten¹³.

Adviesraad Dierenwelzijn

De gemeente kan ervoor kiezen een adviesraad Dierenwelzijn op te (laten) stellen. Een dergelijke commissie bestaat uit deskundigen op gebied van dierenwelzijn en geeft onder

---

¹² <http://nhn.dierenbescherming.nl/download.php?id=46395>

¹³ <http://www.binnenlandsbestuur.nl/ruimte-en-milieu/nieuws/gemeenten-kennen-taken-dierenwelzijn-niet.9259908.lynkx>

andere gevraagd en ongevraagd advies aan het college. Bijvoorbeeld Rotterdam heeft een adviescommissie dierenwelzijn¹⁴.

---

¹⁴ <http://www.rotterdam.nl/adviescommissiedierenwelzijnstadsnatuur>

Dieren in Groningen

Hieronder een aantal cijfers over de dieren die leven in gemeente Groningen.

Gezelschapsdieren

Er zijn geen exacte gegevens van het aantal gezelschapsdieren in Groningen, maar Wageningen Universiteit¹⁵ heeft wel landelijke cijfers beschikbaar. Omgerekend zijn dit de aantallen gezelschapsdieren in de gemeente Groningen (= aantallen huisdieren per 200.000 inwoners):

Kat	34.800
Hond	18.000
Konijn	11.280
Knaagdier	10.320
Vogel	84.000
Reptiel	3.000
Vis	194.400
TOTAAL	355.800

Er zijn dus, uitgaande van deze cijfers, bijna twee keer zoveel gezelschapsdieren in Groningen als mensen. Volgens het rapport hebben huishoudens in Groningen iets meer huisdieren, dus de kans bestaat dat deze aantallen laag zijn ingeschat.

Veedieren

In de Provincie Groningen waren er in 2014:

208.746	runderen
155.676	varkens
83.658	schapen
8.644	geiten
5.155	paarden en pony's
5.987.152	kippen
26.000	kalkoenen
31.560	slachteenden
67	overig pluimvee
2.939	(slacht-)konijnen
2.675	edelpelsdieren ¹⁶
63.035.026	TOTAAL

Het was niet mogelijk dergelijke cijfers voor enkel de gemeente te vinden. Gezien het stedelijke karakter van de gemeente, is te verwachten dat het aandeel van Groningen hierin lager is dan de omliggende, landelijkere gemeenten. Wel is in Groningen één intensieve veehouderij en zijn er in ieder geval een aantal melkveehouderijen in het buitengebied.

Kinderboerderijen

---

¹⁵ <http://edepot.wur.nl/186568>

¹⁶ <http://statline.cbs.nl/Statweb/selection/?VW=T&DM=SLNL&PA=80780NED&D1=338&D2=5-16&D3=a&HDR=T&STB=G2,G1>

Er zijn vijf kinderboerderijen in Groningen aangesloten bij de Vereniging Samenwerkende Kinderboerderijen, namelijk: Stadsboerderij Boerderijum, Dierenweide het Boegbeeld, Kinderboerderij de Beestenborg, Dierenweide Eelderbaan en Kinderboerderij Stadspark¹⁷. Dan is er nog de stichting Dierenweide Minerva in Hoogkerk¹⁸. Andere kinderboerderijen of dierenweides zijn tijdens deskresearch niet gevonden. Geen van deze zes heeft het Keurmerk Kinderboerderijen¹⁹.

Dieren in het wild

Het is niet mogelijk exact weer te geven hoeveel dier(soort)en in het wild er in Groningen voorkomen. Alleen enkele doelsoorten in de Stadse Ecologische Structuur (SES) worden namelijk gemonitord. Qua zoogdieren zijn in ieder geval de eekhoorn, egel, bunzing en ree aanwezig en van de amfibieën de poelkikker²⁰. Ook zijn er talloze vogelsoorten. Hieronder een weergave van de in gemeente broedende, of anderszins voorkomende, vogels die op de Rode Lijst van bedreigde vogelsoorten in Nederland staan (peilingen 2002 tot 2009):

Boerenzwaluw (gevoelig)*	Nachtegaal (kwetsbaar)
Boomvalk (kwetsbaar)	Paapje (bedreigd)
Graspieper (gevoelig)	Ransuil (kwetsbaar)
Grauwe vliegenvanger (gevoelig)	Ringmus (gevoelig)
Grote karekiet (bedreigd)	Slechtvalk (gevoelig)
Huiszus (gevoelig)	Slobeend (kwetsbaar)
Huiszwaluw (gevoelig)	Snor (kwetsbaar)
Kerkuil (kwetsbaar)	Tureluur (gevoelig)
Kneu (gevoelig)	Veldleeuwerik (gevoelig)
Koekoek (kwetsbaar)	Visdief (kwetsbaar)
Kuifleeuwerik (ernstig bedreigd)	Watersnip (bedreigd)
Kwartelkoning (kwetsbaar)	Wielewaal (kwetsbaar)
Matkop (gevoelig)	Wintertaling (kwetsbaar)

*Tussen haakjes de Rode Lijst status. Op volgorde van mate van bedreiging, beginnende bij minst bedreigd: gevoelig, kwetsbaar, bedreigd, ernstig bedreigd, verdwenen uit het wild in Nederland, verdwenen in Nederland

Er zijn in Groningen 96 verschillende bijensoorten waargenomen²¹.

---

¹⁷ <http://www.kinderboerderijen.nl/waar-in-de-buurt>

¹⁸ <http://dierenweide-minerva.weebly.com/>

¹⁹ <http://www.kinderboerderijen.nl/keurmerk-kinderboerderijen>

²⁰ <http://gemeente.groningen.nl/plantsoen/Doelsoorten>

²¹ <http://gemeente.groningen.nl/natuur/wildebijen050>

Dierenbeleid in Groningen

In de gemeente is één en ander rondom dieren vastgelegd, zoals het hondenbeleid en beleid uit de Dierenwelzijnsnota. Ook is er een wethouder Dierenwelzijn (momenteel Mattias van Gijsbertsen) en is er korting mogelijk voor minima, voor het neutraliseren en chippen van katten. Naar aanleiding van vragen van de Partij voor de Dieren, stond afgelopen keer voor het eerst in de begroting (2015) een hoofdstuk over dierenwelzijn²². Er is in Groningen echter geen adviesraad dierenwelzijn, ondanks de motie van Stadspartij, mede ingediend door PvdD²³. Daarnaast zijn er geen vuurwerkvrije zones rond dierrijke locaties, is er geen beleid omtrent huisdieren in verpleeg- en verzorgingstehuizen en is er geen sprake van voorlichting over goede omgang met en kennis over dieren.

Politiek bestuur

Het huidige college geeft aan: “dierenwelzijn raakt zowel dieren als mensen in onze stad en is daarmee een lokaal politiek onderwerp.” Ook zegt het college uitdrukkelijk aan te willen geven dat “we een diervriendelijke stad zijn en dat we dierenwelzijn serieus nemen.”²⁴ In de Dierenwelzijnsnota staat ook een visie met daaraan gekoppelde doelstellingen, die nog steeds gelden, gezien de nota nu nog geldig is.

Dierenwelzijnsnota

Op 31 oktober 2007 heeft de raad de Dierenwelzijnsnota 2008 “van Kop tot Staart” vastgesteld. Het hoofddoel van de Dierenwelzijnsnota is “we willen ons inspannen om dierenleed, dieronvriendelijk beleid en dieronvriendelijke activiteiten in onze gemeente te voorkomen, zo nodig tegen te gaan en diervriendelijk handelen te stimuleren.” In de conclusie worden concrete maatregelen genoemd. Voor wilde fauna zijn dit:

- Het ecologisch gaan beheren van een groot deel van de Groningse Groenstructuur;
- Een Gedragscode Gemeentelijk Beheer opstellen voor onderhoud van de openbare ruimte met oog voor dier- en plantensoorten;
- In het Groninger Water- en Rioleringsplan 2008 aandacht te besteden aan stedelijk natuurwater en ecologische inrichting ervan, waarbij gestuurd wordt op een natuurlijke vispopulatie;
- Een visverbod in het Piccardhofdiep, het Helperdiepje, het Helpermaar, de vijvers van het Stadspark, Noordeprlantsoen en delen van de Kardinge en de sloten in de Hunzezone;
- Kijken of er een extra stap gezet kan worden voor dieren die het moeilijk hebben, door rechtstreeks te helpen en door aandacht te besteden aan Natuur- en Duurzaamheidseducatie en participatie van wijkbewoners, scholen en natuurorganisaties te bevorderen.

En voor gedomesticeerde dieren zijn dit:

- Het onderzoeken van de mogelijkheid om eigenaren van huisdieren op te roepen om met hun huisdier trainingen of verzorgingscursussen te volgen;

---

²² <https://groningenstad.partijvoordedieren.nl/gemeentefractie/raadsvragen/i/3394>

²³ <http://tinyurl.com/mcv88j2>

²⁴ <https://groningenstad.partijvoordedieren.nl/gemeentefractie/raadsvragen/i/3394>

- Binnen de Natuur- en Duurzaamheidseducatie aandacht te besteden aan de verzorging van huisdieren;
- Binnen de catering van de gehele gemeentelijke organisatie over te gaan op Fair Trade en scharreelproducten.

In maart 2011 zijn enkele moties aangenomen, toen de Partij voor de Dieren de discussie rondom dierenwelzijn op de agenda zette. Sindsdien is er geen wijziging, evaluatie of herziening geweest van de nota. In beantwoording van de vragen van de Partij voor de Dieren²⁵ gaf het college aan niet alle maatregelen uit de nota, zoals vastgesteld door de raad, uit te voeren. Hierover is de raad niet op de hoogte gesteld. Het gaat om het onderzoeken van de mogelijkheid om eigenaren van huisdieren op te roepen om met hun huisdier trainingen of verzorgingscursussen te volgen. Bij vaststelling van de Dierenwelzijnsnota 2008 reageerde toenmalig wethouder Visscher, in reactie op de vraag van CDA, hierover nog: “de trainingen zijn niet van tafel, wij zullen samen met de organisaties zoeken naar goede methoden voor voorlichting en het stimuleren van een goede behandeling van dieren. Wij zullen in januari met een concreet voorstel komen²⁶.” Die brief is er (voor zover na te gaan) nooit gekomen. Wel zijn de doelen behaald aangaande ecologisch beheer, gedragscode gemeentelijk beheer, de visverboden en het kiezen voor diervriendelijkere producten binnen de catering.

Wettelijke taken opvang en vervoer (dode) dieren

Zoals uiteengezet in vorig hoofdstuk, heeft de gemeente wettelijke plichten omtrent opvang en vervoer van dieren. De gemeente geeft een vaste vergoeding aan de Dierenbescherming, voor het opvangen van honden en katten in Dierenasiel Zuidwolde, en aan de Dierenambulance, voor het transport van dode en hulpbehoevende zwerfdieren. Hieronder een overzicht van de vergoedingen.

	2012	2013	2014	2015
Dierenopvang Groningen	10.971*	11.180	11.301	0
Dierenambulance Groningen	25.660	31.242	32.024	31.000
Asiel voor honden en katten (Dierenbescherming)	128.000	131.000	130.000	130.000
TOTAAL	164.631	173.442	173.325	161.000

*Bedragen in euro's

De Dierenambulance krijgt niet alle voor de gemeente gemaakte onkosten vergoed. Ook heeft de gemeente vanaf 2015 niets meer geregeld voor een groot deel van 8:1 van het Burgerlijk Wetboek 5: het in bewaring houden van gevonden dieren. Dit vanwege het stopzetten van de subsidie aan Dierenopvang Groningen, zonder een ander vangnet te regelen voor zwerfende dieren anders dan honden en katten.

²⁵ <https://groningenstad.partijvoordedieren.nl/gemeentefractie/raadvragen/i/3394>

²⁶ <http://groningen.raadsinformatie.nl/vergadering/93346/gemeenteraad+31-10-2007>

Voor het perspectief een overzicht van enkele andere gemeenten met rond de 200.000 inwoners.

Gemeente (+ op 1000 afgerond aantal inwoners)	Middelen voor dierenopvang / -transport(begroting 2015)	Opmerkingen
Amsterdam (814.000)	473.000 Gezelschapsdierenopvang 113.000 Opvang 'vrij levende' dieren 339.000 Dierenambulance 150.800 Andere dierenwelzijnsbevorderende organisaties (reptielenopvang, noodfonds Dierenbescherming, etc.) Totaal= 1.075.800	Ook 4 miljoen (incidenteel) voor medische dierenzorg voor minima en kinderboerderijen.
Tilburg (210 000)	54.5074 Diamantgroep	Diamantgroep= Dierenambulance, dierenasiel en enkele kinderboerderijen
Almere (196 000)	193.000 dierenasiel + 10.000 vogelasiel + 37.000 Dierenambulance = 240.000	Ook reservemiddelen dierenasiel (40.000 in '14 en 17.000 in '15)
Haarlem (156 000)	Dierenbescherming: 148.000	
Leeuwarden (108 000)	24.462 transport + 95.000 Dierenbescherming= 119.462	493.012 euro voor voorzieningen voor honden (ingezette hondenbelasting)

Hierbij moet worden opgemerkt dat sommige afdelingen van de Dierenbescherming niet alleen het dierenasiel voor honden en katten, maar ook een dierenambulancedienst en/of opvang voor andere dieren organiseren, waardoor er bij sommige gemeenten kan worden volstaan met enkel een vergoeding aan de Dierenbescherming. In Groningen is de Dierenambulance een aparte organisatie, net als opvangcentra voor andere dieren dan honden en katten.

Voor de beeldvorming hieronder de beschikbare middelen omgerekend per inwoner (+/-):

Amsterdam	1,32
Tilburg	2,60
Groningen	0,81
Almere	1,22
Haarlem	0,95
Leeuwarden	1,10

Zoals te zien is, scoort de gemeente Groningen opvallend laag. Het college geeft zelf ook aan onder het gemiddelde te zitten, in beantwoording van de vragen van de Partij voor de Dieren, aangaande kengetallen over dieren²⁷.

In beantwoording van diezelfde vragen geeft het college getallen van opvang en transport van dieren voor onze gemeente weer. In onze gemeente heeft de Dierenambulance circa 2500 dieren vervoerd. Het aantal ritten neemt volgens de Dierenambulance toe, door de crisis. Het aantal opgevangen honden en katten vanuit de gemeente ligt rond resp. 85 en 390. Voor andere gezelschapsdieren worden geen gegevens genoemd.

Op de website vermeldt de gemeente niets over zaken rondom verloren of gevonden levende dieren, zoals het telefoonnummer van de Dierenambulance, of Dierenasiel Zuidwolde. Wel wordt onderaan de pagina over dode dieren een zin gewijd aan het belang van chippen²⁸. In de gemeentegids staat geen informatie over dierenwelzijn, behalve de advertenties die bedrijven plaatsen²⁹.

Hondenbeleid

De gemeente Groningen heft hondenbelasting en heeft een hondenbeleid. Hier volgt een top 10 van de hoogte van hondenbelasting onder gemeenten voor 2014.

1. Groningen (112,80)*
2. Almere (103,50)
3. Amsterdam (103,18)
4. Zeist (102,-)
5. Heiloo (102,-)
6. Diemen (101,88)
7. Oldenzaal (101,38)
8. Venlo (101,16)
9. Losser (97,32)
10. Hilversum (96,36)³⁰

*Bedrag is de belasting in euro's, voor de eerste hond, per huishouden.

Zoals te zien, is Groningen veruit de duurste gemeente van Nederland. Daarbij is zij één van de acht gemeenten van de in totaal 403 gemeenten in Nederland, die meer dan 100 euro per hond vraagt.

---

²⁷ <https://groningenstad.partijvoordedieren.nl/gemeentefractie/raadvragen/i/3394>

²⁸ <http://gemeente.groningen.nl/woonomgeving/dode-dieren-op-straat>

²⁹ <http://lokaaltotaal.nl/gidsen/groningen/files/assets/basic-html/index.html#1>

³⁰ <http://www.cijfernieuws.nl/hondenbelasting-2014/>

Daar komt bij dat de handhaving van het hondenbeleid sinds een paar jaar sterk is toegenomen en strenger is geworden. Dit leidt tot veel onvrede onder hondenbezitters en levert een risico voor leefbaarheid en veiligheid, omdat aangelijnde honden beperkt zijn in hun bewegingsvrijheid en hierdoor sneller uitvallen naar passanten³¹. Het aantal losloopgebieden stijgt langzaam, maar het bureaucratische proces eromheen wordt als uitputtend ervaren door initiatiefnemers en het resultaat is minimaal. Vooral het tekort aan nabijgelegen, degelijke, loslooproutes schendt het dierenwelzijn voor honden in de stad³².

Wilde fauna

Bijzaken

Einstein zei al dat wanneer de bij uitsterft, wij binnen vier jaar volgen. Inmiddels is een ieder bekend hoe belangrijk bijen zijn voor ons voortbestaan. 2012 was het Jaar van de Bij. In kader daarvan zette de gemeente Groningen zich in voor een bijvriendelijke stad³³. Echter, eind 2011 kondigde het college een bezuiniging aan op groenbeheer, waardoor de afspraken in kader van bijvriendelijk beheer verbroken werden³⁴. Wethouder Dekker ontkende, onterecht, dit feit (dat door verschillende natuurorganisaties in een brandbrief aan de gemeente was gestuurd), waarna de gemeenteraad tegen de Partij voor de Dieren motie voor beter groenbeheer stemde, en akkoord ging met de bezuinigingen. Enkel Stadspartij en Partij voor de Dieren stemden voor. Drie jaar later (november jongstleden), constateert het college dat de bezuinigingen toch hebben geleid tot een afname van biodiversiteit³⁵. In algemene zin gaat het nog steeds slecht met de bij, hoewel het in Stad relatief mee valt. Gelukkig zet de gemeente zich op andere wijze nog wel altijd in voor de bij, zoals via het plaatsen van bijenhotels³⁶.

Ecologisch beheer

De gemeente zet zich in voor biodiversiteit via het doelsoortenbeleid, ecologisch beheer in de SES, een natuurnetwerk in de stad, en de gedragscode voor groenwerkers²⁴. De compensatie van groen gebeurt, voornamelijk buiten die ecologische structuur, met regelmaat niet 1:1, wat het risico oplevert dat habitat van fauna afneemt. Daarnaast zijn de eerder genoemde bezuinigingen op groenbeheer een bedreiging voor de biodiversiteit. Met deze bezuinigingen is tevens de monitoring van fauna verminderd en is het aantal doelsoorten verminderd. Op dit moment is er alleen in de SES monitoring van (enkele) doelsoorten. Stadsbreed is er geen overzicht voor wat betreft in het wild levende dieren.

---

³¹ Tinley Gedragencentrum voor dieren, opleiding hondengedrag, deelname 2012 (Marieke Wilschut).

³² [http://www.hondvriendelijkgroningen.nl/alle-documenten-en-persoonlijke \(anonieme\) gesprekken](http://www.hondvriendelijkgroningen.nl/alle-documenten-en-persoonlijke-(anonieme)-gesprekken) (2014).

³³ <http://tinyurl.com/mhs3lkn> en <http://gemeente.groningen.nl/ro/natuur/groningen-zoemt/groningen-zoemt>

³⁴ <http://groningen.raadsinformatie.nl/vergadering/5153/gemeenteraad+09-11-2011>

³⁵ <https://groningen.notudoc.nl/cgi-bin/collegebericht.cgi?action=view/id=66943>

³⁶ <http://www.duurzaamnieuws.nl/groningen-krijgt-200-bijenhotels/>

Hengelen

Voor wat betreft vissen en hengelsport is de Hengelsportfederatie verantwoordelijk voor het handhaven in kader van de Visserijwet. Het college gaf in beantwoording van schriftelijke vragen van de Partij voor de Dieren aan, dat hij geen inzicht heeft in het aantal overtredingen dat is vastgesteld door de Hengelsportfederatie. Samen met de Hengelsportfederatie heeft de gemeente wel een visplan opgesteld voor sommige stadswateren, ter bevordering van de natuurlijke vispopulatie. Naar aanleiding van een aangenomen motie van de Partij voor de Dieren (alleen CDA, SP en VVD tegen), is op de gemeentesite ook enige informatie geplaatst over de nadelige effecten van hengelsport op vissen³⁷. Er wordt echter geen actieve voorlichting gegeven en de onderwaterjacht is tot op heden niet overal in de gemeente verboden.

Viswateren in gemeente Groningen:

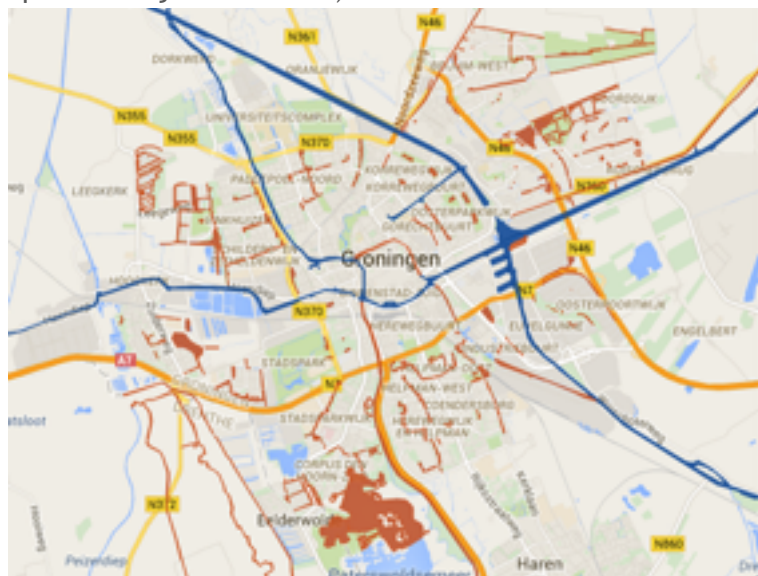
- Aduarderdiep
- AG Wildervanckkanaal van het Winschoterdiep tot en met de havens te Veendam
- (de Kleine VISpas is niet geldig in het kanaal Veendam-Musselkanaal)
- Eemskanaal tot de Zeesluis te Farmsum
- Hoendiep
- Noord-Willemskanaal of Hoornse Diep
- Wateren Gemeente Groningen: Deense haven, Finse haven, Hunze haven,
- Oosterhaven, Oosterhamrikkanaal (verboden te vissen vanaf de busbaan zijde
- Oude Winschoterdiep, Roodehaan tot Bontebrug (aanvullende lijst)
- Kapteynbrug - Oliemuldersbrug), Verbindingskanaal, Zuiderhaven, Zweedse haven,
- Eendrachtsskanaal
- Reitdiep
- Van Starckenborghkanaal
- Winschoterdiep³⁸

---

³⁷ <http://groningen.raadsinformatie.nl/vergadering/5102/gemeenteraad+30-03-2011> en <http://gemeente.groningen.nl/natuur/vissen-aan-welke-regels-moet-u-zich-houden>

³⁸ http://www.sportvisserijnederland.nl/vispas/lijsten_van_wateren/

In de afbeelding wordt in groen weergegeven om welke wateren het gaat (bron: Sportvisserij Nederland³⁹).

Figuur 1: viswater voor hengelaars met de kleine VISpas. Blauw= hengelen is toegestaan, rood= hengelen is verboden, lichtblauw= onbekend.

Fauna in het wild overig

Bij strenge vorst worden de watervogels bijgevoerd en het oplaten van ballonnen wordt, na aannemen van de Partij voor de Dierenmotie⁴⁰, ontmoedigd door de gemeente, vanwege de schadelijke effecten op dieren in het wild. Bij nieuwbouw adviseert de gemeente, zo vertelt het college in beantwoording van de vragen van Partij voor de Dieren⁴¹, over diervriendelijke maatregelen, zoals vogelnestkasten.

Veehouderij

Uit beantwoording van de schriftelijke vragen van Partij voor de Dieren⁴², blijkt dat er één intensieve veehouderij binnen de gemeentegrenzen is. Vanuit de provincie is de vestiging van nieuwe intensieve veehouderij uitgesloten. In het Bestemmingsplan Buitengebied (2012) staan criteria voor uitbreiding of nieuwbouw in de veehouderij. Onder andere landschappelijke inpassing wordt genoemd. Dierenwelzijn is geen voorwaarde, enkel voor de intensieve veehouderij, welke alleen in omvang en niet in aantal dieren mag uitbreiden⁴³.

Momenteel is er aan de Winschoterweg één melkveehouderij die wil uitbreiden naar formaat van een megastal (intentie 500 melkkoeien, 350 jonge dieren en 33.000

³⁹ <http://www.visplanner.nl/>

⁴⁰ <http://groningen.raadsinformatie.nl/vergadering/5294/gemeenteraad+24-04-2013>

⁴¹ <https://groningestad.partijvoordedieren.nl/gemeentefractie/raadvragen/i/3394>

⁴² <https://groningestad.partijvoordedieren.nl/gemeentefractie/raadvragen/i/3394>

⁴³ http://gemeente.groningen.nl/ro-online/plannen/NL.IMRO.0014.BP486Buitengebied-/NL.IMRO.0014.BP486Buitengebied-vg01/t_NL.IMRO.0014.BP486Buitengebied-vg01_4.html

vleeskuikens)⁴⁴. Op dit moment loopt hiervoor de procedure van de Milieueffectenrapportage. Onder meer GroenLinks en Partij voor de Dieren hebben, tevergeefs, gepoogd de komst van deze megastal tegen te houden⁴⁵. De gemeente is in principe akkoord gegaan, ondanks dat de meerderheid van de Nederlanders⁴⁶ en de overgrote meerderheid van boeren⁴⁷ geen megastallen willen.

Het is op moment van dit schrijven onbekend hoe de gemeente omgaat met brandveiligheid in stallen. Het college geeft zelf aan wel de bevoegde instanties (LID, NVWA) in te schakelen bij constatering van geschaad dierenwelzijn, wanneer de gemeente controleert in kader van de Wet Milieubeheer⁴⁸.

Kinderboerderijen

In de Visie Kinderboerderijen (2013)⁴⁹ wordt het leren waar voedsel vandaan komt als onderdeel van de visie genoemd. Ook wil de gemeente voor vast personeel scholing op gebied van boerderijdieren faciliteren. Er wordt echter niet gesproken over richtlijnen voor dierenwelzijn in kader van subsidierelaties ofwel nieuw eventuele vestiging van kinderboerderijen.

Overlast door dieren

Voor ganzenbeheer wordt Trizin Hof van Akka's Ganzenparadijs ingeschakeld en worden eieren geschud. Hiervoor wordt dus een diervriendelijke, preventieve methode toegepast. Voor andere dieren wordt niet altijd zo'n diervriendelijke optie gekozen. De Waterschappen vangen bijvoorbeeld nog steeds muskusratten uit de wateren in de gemeentegrenzen. Een enkele tip over het muisproof maken van de woning is de enige diervriendelijke informatie over schadepreventie die de gemeente online verstrekt⁵⁰.

Voorkeursbeleid circussen zonder wilde dieren

In 2007 werd al gediscussieerd over een dergelijk beleid. De gemeenteraad nam uiteindelijk in maart 2011 de Partij voor de Dierenmotie aan, voor een voorkeursbeleid voor circussen zonder wilde dieren⁵¹. Het voorkeursbeleid heeft echter nog nooit tot resultaat geleid. Jaarlijks komt er nog steeds een circus met wilde dieren naar de stad. Een enkel circus zonder wilde dieren is uitgenodigd en toen deze weigerden, hield de inzet van het college op.

De Partij voor de Dieren poogde afgelopen januari het circusbeleid meer kans van slagen te geven, door een motie in te dienen over invoering van het "Heemskerkse model": een

---

⁴⁴ <http://gemeente.groningen.nl/bestemmingsplan/bestemmingsplan-uitbreiding-agrarisch-bedrijf-winschoterweg-1> en <https://groningenstad.partijvoordedieren.nl/gemeentefractie/raadvragen/i/2850>

⁴⁵ <http://tinyurl.com/md3dhn> o.a.

⁴⁶ <http://www.nu.nl/binnenland/2448710/meerderheid-nederlanders-wil-geen-megastallen.html>

⁴⁷ <http://waterland.sp.nl/nieuws/2013/09/onderzoek-sp-boer-wil-geen-megastallen>

⁴⁸ <https://groningenstad.partijvoordedieren.nl/gemeentefractie/raadvragen/i/3394>

⁴⁹ <http://tinyurl.com/kpzlqv>

⁵⁰ <http://gemeente.groningen.nl/woonomgeving/tips-tegen-ongedierte>

⁵¹ <https://groningenstad.partijvoordedieren.nl/gemeentefractie/moties/i/1136>

beleidsregel, waarin gesteld wordt dat de gemeente actief circussen zonder wilde dieren uitnodigt. Er zijn genoeg diervriendelijke circussen uit te nodigen om de maximaal twee circussen op jaarbasis in de gemeente Groningen mee te vullen⁵². De meerderheid van de raad steunde dit echter niet⁵³.

In beantwoording van schriftelijke vragen van de Partij voor de Dieren over de kengetallen over dieren⁵⁴, stelt het College het voorkeursbeleid (zonder overleg met de raad) helemaal niet meer uit te zullen voeren.

Overig

Het is in deze notitie onmogelijk om uitputtend alle manieren te noemen, waarop dierenwelzijn naar voren komt en is gekomen in Groningen. Reden hiervoor is dat dierenwelzijn in zeer veel beleidsterreinen terugkomt. De hierboven beschreven zaken zijn de belangrijkste in kader van verplichtingen, met een zo breed mogelijk aantal voorbeelden van wat de gemeente op dit vlak verder zoal doet in haar beleid.

---

⁵² <http://www.voorvermaakzonderdieren.nl/circusleed/vermaak-zonder-dieren/>

⁵³ <http://groningen.raadsinformatie.nl/vergadering/60657/gemeenteraad+29-01-2014>

⁵⁴ <https://groningestad.partijvoordedieren.nl/gemeentefractie/raadsvragen/i/3394>

Knelpunten in Groningen

Nu volgt een uiteenzetting van de geconstateerde knelpunten op dierenwelzijnsvlak in de gemeente.

Problematiek bij de uitvoering van wettelijke plichten

Er zijn enkele wetten die de gemeente (nu en potentieel) niet nakomt: art. 8.1 van het Burgerlijk Wetboek (deel 5) en art. 3.6 van de Wet Dieren.

In bewaring houden van gevonden dieren

Volgens het Burgerlijk Wetboek moet de gemeente gevonden dieren veertien dagen in bewaring houden. Onduidelijk is wat precies onder dieren wordt verstaan, maar algemeen aangenomen wordt dat het gaat om enkel gezelschapsdieren. Onder gezelschapsdieren vallen alle dieren die voor de liefhebberij worden gehouden. Honden en katten, bijvoorbeeld. Maar ook konijnen, papegaaien, goudvissen, etc., etc.. Geconstateerd moet worden dat de gemeente, na het schrappen van de subsidie op Dierenopvang Groningen (die alle dieren behalve honden en katten opvangt), zonder hiervoor een alternatief vangnet te zoeken, de wet niet volledig meer naleeft. Enkel voor honden en katten heeft de gemeente nu opvanggelegenheden geregeld. Wettelijk gezien zouden alle andere gezelschapsdieren dus elders door de gemeente ondergebracht moeten worden. Wanneer een vinder een zwervend konijn komt brengen, dan is de gemeente verplicht deze aan te nemen. Gemeente Groningen laat nu non-profitorganisaties deze taak uitvoeren en de daarbij komende kosten maken, die volgens de wet voor de gemeente zijn. Wanneer dierenopvangcentra stoppen (al dan niet noodgedwongen), of een dier niet aannemen, is het aan de gemeente om voor twee weken onderdak voor dat dier te regelen.

Onvoldoende onkostenvergoeding Dierenambulance

De uitvoering van deze wet komt ook in het nauw door de te lage onkostenvergoeding aan de Dierenambulance. Wanneer er een reële vergoeding van de gereden ritten zou komen (vergoeding per gereden rit), dan zou de vergoeding à 30.000 euro die de gemeente nu geeft, verhoogd moeten worden naar minstens 70.000 euro. De gemeente heeft echter altijd voor een dubbeltje op de eerste rang gezeten. Dit werd voorheen geaccepteerd, omdat de Dierenambulance via subsidiebanen nog extra financiering van de gemeente kreeg. Deze bescheidenheid komt de Dierenambulance nu duur te staan. De subsidiebanen worden wegbezuinigd (ooit waren het er 17, toen drie, nu nul) en de inleen van personeel via iederz (o.a. de directeur) wordt duurder. De Dierenambulance heeft altijd via allerlei nevenfuncties getracht zoveel mogelijk middelen zelf te vergaren. Voorbeelden hiervan zijn de crematiefunctie, ledenwerving en de cursus EHBO voor dieren. Maar ook door voor uitgaven telkens sponsors te zoeken en zelfs door auto's op duurzame brandstof te laten rijden. Er is op dit moment al 25.000 euro bezuinigd op de begroting; de rek is eruit. Daarbij komt dat door het verdwijnen van de subsidiebanen veel kennis en ervaring verdwijnt uit de organisatie. Het voortbestaan van de Dierenambulance wordt nu serieus bedreigd.

Samenwerking is niet de oplossing

De oplossing van het college is om de Dierenambulance samen te laten werken met de Dierenbescherming. Samenwerking is positief, vinden deze partijen ook, en daarom waren

en zijn zij actief bezig de samenwerking te bevorderen. Dit levert echter slechts tot op zekere hoogte een bezuiniging op, omdat beide organisaties een andere tak op gebied van dierenwelzijn tot uitvoer brengen. Er is al gekeken naar het delen van auto's en een pand, maar dit is financieel niet voordeliger of praktisch onhaalbaar gebleken. De financiële winst houdt op, maar het college blijft vooralsnog de samenwerking als enige oplossing aandragen. De gesprekken duren voort, oplossingen zijn er vooralsnog niet. De Partij voor de Dieren heeft via diverse moties getracht de ernst van de zaak aan het licht te brengen en een oplossing te vinden. Dit heeft tot weinig resultaat geleid, daar de meerderheid van de raad de moties verwierp⁵⁵.

Ophalen van kadavers

Met de dreiging van het verdwijnen van de Dierenambulance, komt ook de uitvoer van artikel 3.6 van de Wet Dieren in gevaar. In dit artikel staat dat de gemeente iets moet regelen voor het ophalen van dierenkadavers.

Zorgplicht van de gemeente

Los van deze, op gemeenten toegespitste, wetgeving, is er natuurlijk ook de zorgplicht die in de Wet Dieren en de Flora- en Faunawet zijn verankerd. Onder 'een ieder' valt ook een gemeente. In dat kader verstrekken gemeenten doorgaans ook subsidie aan opvangcentra die in het wild levende dieren opvangen (zie o.a. de eerder geplaatste tabel van vergoedingen door andere gemeenten). Wanneer hulpbehoevende, zwerfende en dode dieren niet langer opgehaald worden door het ontbreken van een organisatie die zich hierover ontfermt, zal tevens de openbare orde, veiligheid en hygiëne in het geding komen (welke eveneens de verantwoordelijkheid van de gemeente zijn).

In beslag genomen dieren

Tot slot is er geen documentatie te vinden, waaruit blijkt hoe invulling is gegeven aan de Algemene Wet Bestuursrecht, inzake het in bewaring nemen van dieren, bij gedwongen opname van de eigenaar⁵⁶.

Overige knelpunten

De volgende knelpunten in beleidskeuzes komen naar voren:

- Er is geen adviesorgaan, zoals een Adviesraad Dierenwelzijn, die het college voorziet van vakkundig advies op dierenwelzijn;
- Op de gemeentelijke website en gemeentegids staat geen informatie over betrokken instanties die voor de gemeente de taken op gebied van dierenwelzijn uitvoeren, die tevens hulp kunnen bieden aan Groningers die een dier missen, of af willen staan.
- De gemeenteraad heeft niet de beloofde brief gekregen over training voor omgang met huisdieren (2008) en het college heeft, zonder overleg met de raad, het doel (uit de Dierenwelzijnsnota) om hierop in te zetten naast zich neer gelegd.
- De Groninger hondenbelasting is veruit de hoogste van Nederland en het strikte hondenbeleid en beperkte losloopgebieden maken de stad hondonvriendelijk;

---

⁵⁵o.a. <https://groningenstad.partijvoordedieren.nl/gemeentefractie/moties/i/2871>, <https://groningenstad.partijvoordedieren.nl/gemeentefractie/moties/i/2870> e.d.

⁵⁶ Bronnen zijn diverse overleggen met directeur en penningmeester Dierenambulance, inclusief inzage in financiële verslaglegging, en overleg met beleidsmedewerker Dierenbescherming Groningen.

- Bezuinigingen op groenbeheer en monitoring van fauna en het niet altijd nakomen van de 1:1 groencompensatie zorgen voor een achteruitgang in (het zicht op) de biodiversiteit;
- De gemeente heeft geen inzicht in de handhaving van visverboden die gelden op gemeentelijke wateren en laat deze handhaving over aan de Hengelsportfederatie (wat neerkomt op een slager die zijn eigen vlees keurt). Bovendien zijn er geen gegevens bekend over op welke manier hengelaars hun hobby bedrijven.
- Ondanks de maatschappelijke weerstand is de gemeente Groningen akkoord gegaan met de komst van een megastal aan de Winschoterweg;
- Er zijn geen concrete afspraken over dierenwelzijn (voor zover te vinden) tussen gemeente en kinderboerderijen;
- Zonder inmenging van de raad heeft het college besloten het voorkeursbeleid voor circussen zonder wilde dieren niet meer uit te voeren. Daarvóór werd het beleid onvoldoende uitgevoerd, waardoor het effect ervan uitbleef.
- De gemeente houdt geen rekening met dieren als het gaat om afsteken van particulier vuurwerk op oud- en nieuw (middels vuurwerkvrije zones).

Ook hier geldt weer dat dit geen uitputtende opsomming betreft, vanwege de enorme omvang van (mogelijke) dierenwelzijnstaken voor de gemeente.

Conclusie en aanbevelingen

Dierenwelzijn zit verankerd in vele beleidsterreinen van de gemeente. Enerzijds wettelijk, anderzijds vanwege maatschappelijk belang, ethische overwegingen, of in kader van ruimtelijke orde, veiligheid en hygiëne. In de gemeente Groningen zijn al een heel aantal zaken prima geregeld op dierenwelzijnsvlak, zoals het diervriendelijke ganzenbeheer en het ontmoedigen van het oplaten van ballonnen in de natuur. Echter, het borgen en bevorderen van dierenwelzijn in de stad zou op een aantal punten beter kunnen, of, gezien de wetten, zelfs moeten. Daartoe de volgende aanbevelingen, per diercategorie.

Gezelschapsdieren

- De gemeente dient haar wettelijke taken op gebied van in bewaring houden van gevonden dieren uit te voeren. Dat wil zeggen dat ook voor andere gezelschapsdieren dan honden en katten een opvanggelegenheid door de gemeente geregeld moet zijn.
- De gemeente dient de onkosten die zij maakt bij haar taken op gebied van bovenstaande en op gebied van vervoer van dode of hulpbehoevende dieren volledig te vergoeden aan de instanties die zij voor deze taken heeft aangewezen. De Dierenambulance zou dientengevolge meer vergoeding moeten krijgen en ook voor dierenopvang moeten meer middelen beschikbaar worden gesteld.
- Op gebied van in beslag genomen dieren dient een duidelijk plan van aanpak te zijn, waarin onder meer betrokken instanties en financiële dekking, voor de wettelijke periode van maximaal dertien weken, staan.
- Zorg dat voorlichting over instanties die gaan over de opvang en het transport van zwerfdieren zou op de website en in de gemeentegids vindbaar is.
- Voorlichting op gebied van goede zorg voor dieren en hoe om te gaan bij bijvoorbeeld verdenking van dierenmishandeling, zijn ook goede onderwerpen om op de website of in de gemeentegids te verwerken.
- Bemiddel tussen ouderen met huisdieren, zodat zij naar een verzorgingstehuis kunnen, waar hun huisdier ook welkom is.
- Het hondenbeleid zou meer toegespitst moeten zijn op dierenwelzijn, dus meer de focus op wat wel kan in plaats van op verboden. Opties zijn bijvoorbeeld buiten het broedseizoen, of hoogseizoen voor mensen, honden in parken los laten lopen, nieuwe loslooproutes ontwikkelen, of alleen handhaven bij overlast.
- Ga in overleg met hondeneigenaren en andere betrokkenen, om honden meer vrijheid te kunnen bieden voor honden (wellicht met het aanbieden van een gedragscursus, toegespitst op verkeersdeelname) en meer begrip te creëren voor hondengedrag, zodat (irreële) angst voor honden bij mensen en kinderen afneemt.

Veedieren

- Stel voor kinderboerderijen een overeenkomst op, waarbij dierenwelzijn geborgd is.
- Maak via het bestemmingsplan uitbreiding en nieuwbouw van veehouderijen in de gemeente alleen mogelijk wanneer dierenwelzijn er aantoonbaar op vooruit gaat.
- Controleer bij veehouderijen op brandveiligheid.

In het wild levende dieren

- Vergroot het aantal doelsoorten en het monitoringsgebied en scherp de monitoring aan, zodat er een beter en stadsbreed beeld ontstaat van de in het wild levende dieren en hierop beter aangepast beleid kan worden geformuleerd.
- Zorg ervoor dat groenbeheer de biodiversiteit bevordert.
- Ga bij schadebestrijding altijd uit van de functie van een diersoort in een ecosysteem en handel met respect voor deze en de intrinsieke waarde van het dier. Dit houdt in dat doden geen oplossing is (zowel voor het dier, als voor de schadebestrijding) en gezocht moet worden naar een preventieve maatregel.
- Stel een algeheel verbod in voor jacht op gemeentegrounden. Dat geldt ook voor jacht onder water, dus de hengelsport. Inmiddels is algemeen bekend dat vissen, als gewervelden, dezelfde lichamelijke pijn en dezelfde stress ervaren als andere gewervelden, de mens inclusief.
- Zorg er in ieder geval voor dat de gemeente inzicht heeft in de handhaving van de Visserijwet en gemeentelijke visverboden, dat de handhaving door een objectieve derde partij geschiedt en dat actief voorlichting gegeven wordt over vissenwelzijn.
- Zorg, vanuit de zorgplicht, vanuit ethische overwegingen, of wellicht vanuit hygiënische overwegingen, voor hulp aan hulpbehoevende dieren in het wild, wanneer deze binnen de gemeentegrenzen worden aangetroffen. Vergoed ambulancediensten voor het transport en opvang van het dier (bijvoorbeeld veertien dagen, zoals bij gezelschapsdieren). Treed in overleg met de provincie, zodat gewaarborgd is dat deze dieren hulp krijgen als ze dit nodig hebben.

Algemeen/overig

- Neem getallen over dieren mee in de Stadsmonitor, of een andere monitor.
- Evalueer en herzie de Dierenwelzijnsnota, gezien deze verouderd is.
- Zorg ervoor dat terugkoppeling aan de raad aangaande training voor huisdierenverzorging (de brief die nooit gestuurd is) alsnog plaatsvindt.
- Ga de discussie aan over het niet nakomen van het vastgestelde (voorkeurs-)beleid voor circussen zonder wilde dieren en voorlichting over omgang met huisdieren en kijk hoe voorkomen kan worden dat in de toekomst, zonder inspraak van de raad, aangenomen beleid wordt geschrapt.
- Stel een adviesraad dierenwelzijn op, die de gemeente van deskundig advies voorziet.
- Houd ook rond de jaarwisseling rekening met de intrinsieke waarde van dieren, door vuurwerkvrije zones in te stellen rond dierverblijven.
- Bij aanbestedingen, subsidierelaties en andere overeenkomsten zou vastgelegd moeten zijn dat dierenwelzijn niet geschaad mag worden en dat er altijd naar een diervriendelijke werkwijze en materiaalkeuze gestreefd dient te worden (zoals biologische voedingsmiddelen).
- Handel op elk beleidsveld vanuit respect voor de intrinsieke waarde van dieren in de stad en het gegeven dat zij een waarde op zichzelf hebben en niet perse omdat zij door mensen geliefd zijn, of een bepaalde taak hebben.
- Tot slot wordt het aangeraden de notitie van de Dierenbescherming te lezen, die eerder in deze discussienotitie wordt vermeld. Hierin staan eveneens veel tips voor gemeentebestuur.

Deze notitie heeft inzicht geboden in dierenwelzijn in gemeente Groningen. Een volledig beeld schetsen is onmogelijk, vanwege de omvang van het onderwerp. Deze notitie geeft de belangrijkste zaken weer en een zo volledig mogelijk beeld van de stand van zaken in

Groningen. In ieder geval de verplichtingen en andere belangrijke taken zijn aan bod geweest, alsmede de vele mogelijkheden die er voor de gemeente zijn om vanuit respect voor mensen en dieren in Stad beleid te voeren.

BIJLAGE 1: wetten en regelgeving, enkele belangrijke artikelen in kader van dieren(welzijn)

A.

Burgerlijk Wetboek

Artikel 5

1. Hij die een onbeheerde zaak vindt en onder zich neemt, is verplicht:
  - a. met bekwame spoed overeenkomstig lid 2, eerste zin, van de vondst aangifte te doen, tenzij hij terstond na de vondst daarvan mededeling heeft gedaan aan degene die hij als eigenaar of als tot ontvangst bevoegd mocht beschouwen;
  - b. met bekwame spoed tevens overeenkomstig lid 2, tweede zin, mededeling van de vondst te doen, indien deze is gedaan in een woning, een gebouw of een vervoermiddel, tenzij hij krachtens het bepaalde onder *a*, slot ook niet tot aangifte verplicht was;
  - c. de zaak in bewaring te geven aan de gemeente die dit vordert.
2. De in lid 1 onder *a* bedoelde aangifte kan in iedere gemeente worden gedaan bij de daartoe aangewezen ambtenaar. De in lid 1 onder *b* bedoelde mededeling geschiedt bij degene die de woning bewoont of het gebouw of vervoermiddel in gebruik of exploitatie heeft, dan wel bij degene die daar voor hem toezicht houdt.
3. De vinder is te allen tijde bevoegd de zaak aan enige gemeente in bewaring te geven. Zolang hij dit niet doet, is hij verplicht zelf voor bewaring en onderhoud zorg te dragen.
4. De vinder kan van de in lid 2, eerste zin, bedoelde ambtenaar een bewijs van aangifte of van inbewaringgeving verlangen.

(...)

- Artikel 8

1. Indien een aan de gemeente in bewaring gegeven zaak aan snel tenietgaan of achteruitgang onderhevig is of wegens de onevenredig hoge kosten of ander nadeel de bewaring daarvan niet langer van de gemeente kan worden geleverd, is de burgemeester bevoegd haar te verkopen.
2. Indien de zaak zich niet voor verkoop leent, is de burgemeester bevoegd haar om niet aan een derde in eigendom over te dragen of te vernietigen.
3. Indien de gevonden zaak een dier is, is de burgemeester na verloop van twee weken, nadat het dier door de gemeente in bewaring is genomen, bevoegd het zo mogelijk tegen betaling van een koopprijs, en anders om niet, aan een derde in eigendom over te dragen. Mocht ook dit laatste zijn uitgesloten, dan is de burgemeester bevoegd het dier te doen afmaken. De termijn van twee weken behoeft niet te worden in acht genomen, indien het dier slechts met onevenredig hoge kosten gedurende dat tijdvak kan worden bewaard, of afmaking om geneeskundige redenen vereist is.
4. De opbrengst treedt in de plaats van de zaak.

Bron: http://wetten.overheid.nl/BWBR0005288/geldigheidsdatum_01-12-2014#Boek5

B.

Algemene Wet Bestuursrecht

Artikel 5:29

1. Voor zover de toepassing van bestuursdwang dit vergt, kan het bestuursorgaan zaken meevoeren en opslaan.
2. Het bestuursorgaan doet van het meevoeren en opslaan proces-verbaal opmaken. Een afschrift van het proces-verbaal wordt verstrekt aan degene die de zaken onder zijn beheer had.
3. Het bestuursorgaan draagt zorg voor de bewaring van de opgeslagen zaken en geeft deze zaken terug aan de rechthebbende.
4. Het bestuursorgaan kan de teruggave opschorten totdat de in gevolge artikel 5:25 verschuldigde kosten zijn voldaan.
5. In dien de rechthebbende niet tevens de overtreder is, kan het bestuursorgaan de teruggave opschorten totdat de kosten van bewaring zijn voldaan.

Artikel 5:30

1. In dien een meegevoerde en opgeslagen zaak niet binnen dertien weken nadat zij is meegevoerd, kan worden teruggegeven, kan het bestuursorgaan de zaak verkopen.
2. Het bestuursorgaan kan de zaak eerder verkopen, zodra de in gevolge artikel 5:25 verschuldigde kosten, vermeerderd met de voor de verkoop geraamde kosten, in verhouding tot de waarde van de zaak onevenredig hoog worden.
3. Verkoop vindt evenwel niet plaats binnen twee weken na de verstrekking van het afschrift van het proces-verbaal van meevoeren en opslaan, tenzij het gevaarlijke stoffen of eerder aan bederf onderhevige stoffen betreft.
4. Gedurende drie jaren na het tijdstip van verkoop heeft degene die op dat tijdstip eigenaar was, recht op de opbrengst van de zaak onder aftrek van de in gevolge artikel 5:25 verschuldigde kosten en de kosten van de verkoop. Na het verstrijken van deze termijn vervalt een batig saldo aan het bestuursorgaan.
5. In dien naar het oordeel van het bestuursorgaan verkoop niet mogelijk is, kan het de zaak om niet aan een derde in eigendom overdragen of laten vernietigen. Het eerste tot en met het derde lid zijn van overeenkomstige toepassing.

Bron: http://wetten.overheid.nl/BWBR0005537/Hoofdstuk5/Titel53/Afdeling531/Artikel529/geldigheidsdatum_01-12-2014

C.

Flora- en Faunawet

Artikel 2

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Bron: http://wetten.overheid.nl/BWBR0009640/geldigheidsdatum_11-11-2014#Hoofdstuk1

Artikel 4

1. Als beschermde inheemse diersoort worden aangemerkt:
  - a. alle van nature in Nederland voorkomende soorten zoogdieren, met uitzondering van gedomesticeerde dieren behorende tot bij algemene maatregel van bestuur aangewezen soorten en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
  - b. alle van nature op het Europese grondgebied van de Lid-Staten van de Europese Unie voorkomende soorten vogels met uitzondering van gedomesticeerde vogels behorende tot bij algemene maatregel van bestuur aangewezen soorten;
  - c. alle van nature in Nederland voorkomende soorten amfibieën en reptielen en
  - d. alle van nature in Nederland voorkomende soorten vissen, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is.
2. Als beschermde inheemse diersoort kunnen voorts bij algemene maatregel van bestuur worden aangewezen diersoorten die van nature in Nederland voorkomen en die:
  - a. in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd;
  - b. niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen, doch ter bescherming waarvan maatregelen noodzakelijk zijn ter voorkoming van overmatige benutting;
  - c. uit Nederland zijn verdwenen doch ten aanzien waarvan gereede kans op terugkeer bestaat of
  - d. zodanige gelijkenis vertonen met soorten die zijn aangewezen op grond van het bepaalde in de onderdelen a, b of c, dat aanwijzing ervan noodzakelijk is ter bescherming van die soorten.

Artikel 5

1. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen als beschermde uitheemse plantensoort of beschermde uitheemse diersoort worden aangewezen plantensoorten onderscheidenlijk diersoorten die niet van nature in Nederland voorkomen en die:
  - a. in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd, dan wel die zodanige gelijkenis vertonen met bedoelde soorten dat aanwijzing ervan noodzakelijk is ter bescherming van die soorten, of
  - b. niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen, doch ter bescherming waarvan maatregelen noodzakelijk zijn ter voorkoming van overmatige

benutting, dan wel die zodanige gelijkenis vertonen met bedoelde soorten dat aanwijzing ervan noodzakelijk is ter bescherming van die soorten.

2. De aanwijzing van een plantensoort of van een diersoort als beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk als beschermde uitheemse diersoort geschiedt in afwijking van het bepaalde in het eerste lid bij ministeriële regeling indien die aanwijzing noodzakelijk is ter uitvoering van internationale verplichtingen of bindende besluiten van organen van de Europese Unie of andere volkenrechtelijke organisaties.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Bron: http://wetten.overheid.nl/BWBR0009640/geldigheidsdatum_01-12-2014#HoofdstukII

D.

Wet Dieren

Artikel 1.3. Intrinsieke waarde

1. De intrinsieke waarde van het dier wordt erkend.
2. Onder erkenning van de intrinsieke waarde als bedoeld in het eerste lid wordt verstaan erkenning van de eigen waarde van dieren, zijnde wezens met gevoel. Bij het stellen van regels bij of krachtens deze wet, en het nemen van op die regels gebaseerde besluiten, wordt ten volle rekening gehouden met de gevolgen die deze regels of besluiten hebben voor deze intrinsieke waarde van het dier, onverminderd andere gerechtvaardigde belangen. Daarbij wordt er in elk geval in voorzien dat de inbreuk op de integriteit of het welzijn van dieren, verder dan redelijkerwijs noodzakelijk, wordt voorkomen en dat de zorg die de dieren redelijkerwijs behoeven is verzekerd.
3. Voor de toepassing van het tweede lid wordt tot de zorg die dieren redelijkerwijs behoeven in elk geval gerekend dat dieren zijn gevrijwaard van:
  - a. dorst, honger en onjuiste voeding;
  - b. fysiek en fysiologisch ongerief;
  - c. pijn, verwonding en ziektes;
  - d. angst en chronische stress;
  - e. beperking van hun natuurlijk gedrag;voor zover zulks redelijkerwijs kan worden verlangd.

Artikel 1.4. Algemene zorgplicht

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor dieren.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor dieren worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

http://wetten.overheid.nl/BWBR0030250/Hoofdstuk1/paragraaf1/Artikel14/geldigheidsdatum_01-12-2014

Artikel 3.5. Kadavers_ gezelschapsdieren

1. Indien kadavers_ van gezelschapsdieren zijn aangewezen ingevolge artikel 3.3, eerste lid, worden bij gemeentelijke verordening ten aanzien van deze producten regels gesteld ter zake van:
  - a. het aangeven en het bewaren door de houder van kadavers_ van gezelschapsdieren;
  - b. het ophalen_ van kadavers_ van gezelschapsdieren, en
  - c. het overdragen van kadavers_ van gezelschapsdieren aan de ondernemer binnen wiens werkgebied het materiaal zich bevindt.
2. Indien tussen een gemeente en de in het eerste lid, onderdeel c, bedoelde ondernemer een overeenkomst is gesloten omtrent de in het eerste lid, onderdelen b en c, genoemde onderwerpen, behoeft de gemeentelijke verordening geen voorschriften over die onderwerpen te bevatten.
3. De ondernemer, bedoeld in het eerste lid, onderdeel c, verwerkt of verwijderd de aan hem overgedragen kadavers_ van gezelschapsdieren.

4. De in het eerste lid bedoelde voorschriften en het derde lid zijn niet van toepassing indien kadavers van gezelschapsdieren worden verwijderd door een ander dan de ondernemer, bedoeld in het eerste lid, onderdeel c, voor zover dit geschiedt op een wijze die ingevolge de krachtens artikel 3.1 gestelde voorschriften is toegestaan.

5. Bij ministeriële regeling kunnen het eerste, tweede en derde lid, van overeenkomstige toepassing worden verklaard op andere bij die regeling aangewezen dierlijke bijproducten.

Artikel 3.6. Vergoedingen

1. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld met betrekking tot de vergoeding die een ondernemer voor het ophalen, het vervoeren, het verwerken of het verwijderen van ingevolge artikel 3.3, eerste lid, aangewezen dierlijke bijproducten in rekening brengt aan degene die deze producten aanbiedt.

2. De regels, bedoeld in het eerste lid, kunnen betrekking hebben op onder meer:

- a. de wijze waarop de vergoeding door de ondernemer wordt bepaald, en
- b. de maximum hoogte van de vergoeding.

http://wetten.overheid.nl/BWBR0030250/Hoofdstuk3/paragraaf2/Artikel35/tekst_bevat_ophalen%2Bkadavers/geldigheidsdatum_01-12-2014